

جوینده بهشت و گریزنده دوزخ/ غفلت و خواب مردم

امام علی(ع) می فرماید: مانند بهشت چیزی را ندیده ام که جوینده آن به غفلت خفته باشد و مانند دوزخ چیزی را ندیده ام که گریزنده از آن به جای گریختن و رهانیدن خویش به خواب راحت فرو رفته باشد.

خبرگزاری مهر - امام علی(ع) می فرماید: مانند بهشت چیزی را ندیده ام که جوینده آن به غفلت خفته باشد و مانند دوزخ چیزی را ندیده ام که گریزنده از آن به جای گریختن و رهانیدن خویش به خواب راحت فرو رفته باشد.

امام علی(ع) در خطبه بیستم نهج البلاغه می فرماید: «و من کلام له و فيه ينفر من الغفلة و ينبه إلى الفرار لله فَإِنَّكُمْ لَوْ قَدْ عَايَنْتُمْ مَا قَدْ عَايَنَ مَنْ مَاتَ مِنْكُمْ لَجَزَعْتُمْ وَ هَلَيْتُمْ وَ سَمِعْتُمْ وَ أَطَعْتُمْ وَ لَكِنْ مَحْجُوبٌ عَنْكُمْ مَا قَدْ عَايَنُوا وَ قَرِيبٌ مَا يُطَرِّحُ الْحِجَابُ وَ لَقَدْ بُصِّرْتُمْ إِنْ أَبْصَرْتُمْ وَ أَسْمِعْتُمْ إِنْ سَمِعْتُمْ وَ هَدَيْتُمْ إِنْ إِهْتَدَيْتُمْ وَ بِحَقِّ أَقُولُ لَكُمْ لَقَدْ جَاهَرَتْكُمْ الْعَيْرُ وَ رُجِرْتُمْ بِمَا فِيهِ مُرْذَجٌ وَ مَا يُبْلَغُ عَنِ اللَّهِ بَعْدَ رُسُلِ السَّمَاءِ إِلَّا الْبَشَرُ";

اگر آنچه مردگان پس از مرگ مشاهده کرده اند، شما هم می دیدید، وحشت می کردید و می ترسیدید، (و سخنان حق را) می شنیدید و اطاعت می کردید، ولی آنچه آنها دیدند از شما مستور است، اما به زودی پرده ها کنار می رود (و شما نیز مشاهده خواهید کرد) وسائل بینایی شما فراهم است اگر چشم بگشائید و به بینید و سخنان حق را در گوش شما گفته اند، اگر بشنوید و هدایت شده اید اگر هدایت را بپذیرید. به راستی به شما می گویم، مطالب عبرت آمیز را آشکارا دیده و از آنچه حرام است نهی شده اید و هیچ کس بعد از فرستادگان آسمانی (فرشتگان) جز بشر عهده دار تبلیغ از طرف پروردگار نخواهد بود.

عبارت «و ما یبلغ...« اشاره به این است که همواره مبلغان پروردگار در میان بشر، افرادی از خود بشر هستند و فرشتگان تنها بر پیامبران نازل می شوند، بنابراین خداوند به وسیله پیامبران و امامانی که از جنس بشرند به آنها اتمام حجت می کند.

ابن ابی الحدید دانشمند معروف اهل تسنن و شارح نهج البلاغه می گوید: ممکن است مقصود این باشد که همه هنگام مرگ امام(ع) را مشاهده خواهند کرد چه اینکه در این زمینه اشعار معروفی نقل شده که امام(ع) به حارث همدانی فرموده است. «یا حار همدان من یمت یرنی من مؤمن او منافق قبلا یعرفنی طرفه و اعرفه بعینه و اسمہ و ما فعلا" و انت یا حاران تمت ترنی فلا تخف عثره و لا زلا اسقیک من بارد علی ظما تخاله فی الحلاوة العسلا: ای حارث همدانی هر کس بمیرد مؤمن باشد یا منافق مرا روبرو می بیند/او مرا خوب می شناسد و من درست نام او و آنچه را انجام داده است می دانم* و تو ای حارث همدانی هرگاه بمیری مرا می بینی از هیچ لغزشی ترس نداشته باش نوشابه سردی به تو بنوشانم که تشنگی را فرو نشانند و خیال کنی حلاوت عسل است.« ابی الحدید سپس اضافه می کند: هیچ بعید نیست امام(ع) درباره خود چنین فرموده باشد.

امام علی(ع) در خطبه 28 نهج البلاغه به مطلب مهمی اشاره می کند که همه انسانها در آن شریکند و بخواهند یا نخواهند، باید به آن تن در دهند، می فرماید: «بدانید! فرمان کوچ، برای شما صادر شده و به زاد و توشه (این راه پرخطر)، راهنمایی شده اید.« (أَلَا وَ إِتَّكُمْ قَدْ أُمِرْتُمْ بِالظُّعْنِ وَ دَلِّلْتُمْ عَلَى الرَّادِّ)

فرمان کوچ، همان قانون فرسودگی و مرگ است که حاکم بر زندگی همه انسانهاست، کودکان رو به جوانی می روند و جوانان رو به سوی کهولت و سرانجام، پیری و فرسودگی و در پایان مرگ است. این قانونی است تخلف ناپذیر و بدون استثنا و قانونی است که احدی هر قدر قوی و نیرومند و هوشیار و آگاه باشد، قدرت مخالفت با آنرا نخواهد داشت. این مسیری است که دست قدرت آفریدگار به منظور تکامل انسانها برای آنان ترسیم کرده است.

اما در مورد دستور به زاد و توشه، تمام انبیای الهی بدون استثنا این دستور را از سوی خدا با خود آوردند که ای انسانها، راهی پرنشیب و فراز و پر خوف و خطر در پیش دارید؛ راهی دراز و طولانی که فاصله دنیا و آخرت را در برمی گیرد و این راه را بی زاد و توشه نمی توان طی کرد و زاد و توشه این راه، چیزی جز تقوا و ایمان و عمل صالح نیست «وَ تَرَوْدُوا فَلَنْ تَرَادَّ التَّقْوَى"; (و زاد و توشه برگزید! به یقین، بهترین زاد و توشه، پرهیزکاری است)

در پایان این خطبه، این معلم بزرگ جهان انسانیت، در یک نتیجه گیری کوتاه و پرمعنا، چنین می فرماید: «حال که چنین است، در این دنیا، از این دنیا، زاد و توشه ای برگزید که فردا بتوانید خود را با آن حفظ کنید.« (تَرَوْدُوا فِی الدُّنْیَا مِنَ الدُّنْیَا مَا

امام می فرمایند: دنیا روی در رفتن دارد و بانگ وداع برداشته و آخرت روی درآمدن دارد و بناگاه رخ می نماید. بدانید، که امروز، روز به تن و توش آوردن اسبان است و فردا روز مسابقه. هر که پیش افتد، بهشت جایزه اوست و هر که واپس ماند، آتش جایگاه او. آیا کسی نیست که پیش از آنکه مرگش در رسد، از خطای خود توبه کند؟ آیا کسی نیست که پیش از بدحالی و شوربختی برای خویش کاری کند. بدانید که شما در این روزهای عمر غرق امیدها و آرزوهائید و حال آنکه مرگ پشت سر شما کمین کرده است. هر کس در این روزها، پیش از رسیدن مرگش برای خود کاری کند، کارش بدو سود رساند و مرگش زیان نرساند و هر که در این روزها قصور ورزد و برای خود کاری نکند، کارش سود ندهد و مرگش زیان رساند.

به هنگام امن و آسایش چنان به کار خدا پردازید که در روزگاران بیم و وحشت می پردازید. بدانید که من مانند بهشت چیزی را ندیده ام که جوینده آن به غفلت خفته باشد و مانند دوزخ چیزی را ندیده ام که گریزنده از آن به جای گریختن و رهانیدن خویش به خواب راحت فرو رفته باشد. بدانید، هرکس که از حق سود نجوید، باطل به او زیان رساند و کسی که به هدایت، استقامت نپذیرد، ضلالت به هلاکتش کشاند. بدانید، که باید بار سفر بندید و شما را گفته اند که ره توشه تان چیست و در کجاست.

بر شما از دو چیز می ترسم که مبادا به دام آنها افتید: یکی در پی خواهش دل رفتن و دیگر آرزوی دراز باطل در سر پختن. در این جهان، از همین جهان توشه بگیرید تا فردا در آن سرای خویشتن از عقوبت برهانید.